

ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มต่อความจำเหวของผู้สูงอายุ

นางสาวญาดารัตน์ บาลจ่าย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF GROUP-ART ACTIVITY PROGRAM ON LONELINESS IN ELDERLY

Miss Yadarat Baljay

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

492087

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มต่อความก้าวร้าวของ
ผู้สูงอายุ

โดย

นางสาวญาดารัตน์ บาลจ่าย

สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุขีวะ)

ญาดารัตน์ บาลจ่าย : ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มต่อความว่าเหว
 ของผู้สูงอายุ (THE EFFECT OF GROUP-ART ACTIVITY PROGRAM ON
 LONELINESS IN ELDERLY) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา, 175 หน้า

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มต่อความ
 ว่าเหวของผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีกิจกรรมของผู้สูงอายุ (Activity theory) ตามรูปแบบของ McClelland
 (1982) แนวคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับผู้สูงอายุ ของ Leitner and Leitner (2004) และแนวทางการทำกลุ่มกับ
 ผู้สูงอายุของ Corey and Corey (2006) ใช้การวิจัยแบบ Pre-experimental design ชนิดกลุ่มเดียว วัดซ้ำ 4
 ครั้ง โดยทำการวัดก่อนการทดลอง 2 ครั้ง ห่างกัน 4 สัปดาห์และหลังการทดลอง 2 ครั้งห่างกัน 4 สัปดาห์
 กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่พักอาศัยในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
 วาสนะเวศม์ จ. พระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดกิจกรรม
 ศิลปะแบบกลุ่มให้แก่ผู้สูงอายุทั้ง 29 คน โดยแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มละ 8,10,11 คนตามลำดับ) เพื่อให้ผู้วิจัยดูแล
 การทำกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ผู้สูงอายุเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1
 - 1½ ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้นกลุ่มละ 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัด
 ความว่าเหวของผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบวัดความว่าเหวของวัลลภา โคสิตานนท์ (2542) ผ่านการ
 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม จากการคำนวณค่า
 สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ
 และการเปรียบเทียบรายคู่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
 ศิลปะแบบกลุ่ม นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปเป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ
 กิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหวหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มลดลงต่ำกว่าก่อนการ
 เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหวก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มครั้งที่ 1 และก่อน
 การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหวหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มครั้งที่ 1 และหลัง
 การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต .....*ศุภกวีพันธ์ บาลจ่าย*.....
 ปีการศึกษา.....2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*จิราพร เกศพิชญวัฒนา*.....

#4877564236: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: GROUP-ART ACTIVITY/ LONELINESS/ ELDERLY

YADARAT BALJAY: THE EFFECT OF GROUP -ART ACTIVITY PROGRAM ON LONELINESS IN ELDERLY. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. JIRAPORN KESPICHAYAWATTANA , Ph.D., 175 pp.

The purposes of this pre-experimental research was to examine the effect of group-art activity on loneliness in elderly. McClelland's activity theory (1982), Leitner and Leitner's concept of art for elderly (2004), and Corey and Corey's group process (2006) were utilized for the conceptual framework of this study. The research design was the one group repeated measures, 2 times pre-test within 4 weeks and 2 times post-test within 4 weeks after the experimental. Subjects consisted of 29 older persons living in Vasanawes Home for The Aged, was recruited through a set of criteria. According to the feasibility of supervision by a researcher, 29 elderly were divided in to three small subgroups (group 8,10,11 persons respectively). All the subjects attended the group-art activity program, designed by the researcher, for 6 weeks, twice a week for 1 - 1½ hours session. Research instruments were Loneliness Scale and program of group-art activities. Loneliness scale was tested for content validity and reliability which reliability was .91. Data were analyzed by descriptive statistics, repeated measures ANOVA and pairwise comparison. Data from group discussion were analyzed by content analysis which was used as the ideas and suggestions for group-art activity.

Findings were as follows;

1. Mean score of loneliness of older persons who participated in the group-art activity program was significantly lower than the mean score prior to the experiment at the level of .05
2. Mean score of loneliness of older persons who participated in regular activities measured twice before the experiment was not significantly different.
3. Mean score of loneliness of older persons who participated in regular activities measured twice after the experiment was not significantly different.

Field of Study : ...Nursing Science.....
Academic Year : .....2006.....

Student's Signature:.....*Yadarat Baljay*.....
Advisor's Signature:.....*Jiraporn K Wattana*.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความว่าเหวของผู้สูงอายุ.....	14
การจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ.....	23
ผู้สูงอายุและสถานสงเคราะห์คนชรา.....	41
บทบาทของพยาบาลในการสร้างโปรแกรมกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

	ช หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	117
รายการอ้างอิง.....	119
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	131
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือขออนุญาต ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เอกสารแจ้งผลพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ค เอกสารพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย.....	139
ภาคผนวก ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	162
ภาคผนวก จ ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	175

สารบัญญัตราสาร

ณ

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลส่วนบุคคลของกรลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	84
2	ค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่จากแบบวัดความว่าเหว่ของกรลุ่มตัวอย่างก่อนการ ทดลอง 2 ครั้ง และหลังการทดลอง 2 ครั้ง.....	86
3	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่ของกรลุ่มตัวอย่าง ระหว่าง ก่อนการทดลองครั้งที่ 1 ก่อนการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลองครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2 โดยการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Pairwise comparison)	88
4	จำนวน ร้อยละ ลำดับตามความชอบของกิจกรรมศิลปะแบบกรลุ่ม.....	98
5	การทดสอบการแจกแจงของคะแนนความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ก่อนการทดลอง ครั้งที่ 1 ด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05.....	167
6	การทดสอบการแจกแจงของคะแนนความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ก่อนการทดลอง ครั้งที่ 2 ด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05.....	168
7	การทดสอบการแจกแจงของคะแนนความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ก่อนการทดลอง ครั้งที่ 1 ด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05.....	169
8	การทดสอบการแจกแจงของคะแนนความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ก่อนการทดลอง ครั้งที่ 2 ด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05.....	170
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความว่าเหว่ของกรลุ่มตัวอย่าง ก่อน การทดลองครั้งที่ 1, 2 และหลังการทดลองครั้งที่ 1, 2.....	171

ตารางที่

10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเหวของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลองครั้งที่ 1, 2 และหลังการทดลองครั้งที่ 1, 2 โดยใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .05.....	173
11	ทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนระหว่างคะแนนความจำเหว (Homogeneity of variance test) ของกลุ่มตัวอย่าง จากการประเมินก่อนการทดลอง 2 ครั้ง และหลังการทดลอง 2 ครั้งด้วย Levene test ที่ระดับนัยสำคัญ .05.....	173
12	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเหวของกลุ่มตัวอย่างระหว่าง ก่อนการทดลองครั้งที่ 1 ก่อนการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลองครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2 โดยการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Pairwise comparison).....	174

สารบัญภาพ

๗

ภาพที่		หน้า
1	วิจัยกิจกรรมว่าเหวในผู้สูงอายุของ Cruze (1986)และแนวคิดทฤษฎีกิจกรรม(Activity theory) ตามรูปแบบของ McClelland (1982).....	8
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56
3	สรุปขั้นตอนของโปรแกรมกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่ม.....	76
4	สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	82
5	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหวก่อนการทดลองครั้งที่ 1 ก่อนการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลองครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2.....	87